

כ"א אדר, תשע"ה, 12.3.2015

גיליון מס' 450

פרשת ויקהל-פקודי

המשכן והשבת

מאת עוזי פז, עין הנצי"ב

שתי שאלות עולות מפרשת המשכן – השאלה הראשונה היא מה הקשר בין מצוות השבת לבין מעשה המשכן? והשניה – מדוע כאשר ה' מורה למשה את מעשה המשכן [פרשיות תרומה – תצוה] נזכרת השבת לגמרי בסוף, ואילו בדברי משה לעם [פרשת ויקהל] הוקדמה השבת לפני מצות המשכן?

לשאלה הראשונה ישנה תשובה ידועה של חז"ל: מהסמיכות של מלאכת המשכן למצוות השבת אנו לומדים את ל"ט אבות המלאכות האסורות בשבת.

אך ישנה תשובה נוספת לכך – מצוות השבת באה ללמד שבסולם הערכים של כלל מצוות התורה, המשכן איננו עומד בראש המערכת. כך יש להבין את המלה הקטנה, אך חשובה אשר בה התורה מעבירה אותנו ממעשה המשכן לאיסורי המלאכות במשכן: "וְאֵתָהּ דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת בְּיָמֵי וּבְיָמֵיכֶם" (לא,ג), ללמדנו שעם כל חשיבות מעשה המשכן אשר מטרתו לציין את השראת השכינה בתוכנו, השבת עולה עליו ולכן אין לעשות כל מלאכה בשבת, אפילו לא להמשיך בבנין המשכן.

ייתכן שבזה גם יוצאת התורה נגד עובדי הבעל שהיו מכינים את הזהב ששה ימים וביום השביעי מצפים בזהב את כותלי היכל הבעל¹. (בהזדמנות זאת כדאי להזכיר שהרעיון של שבוע אשר בו ששת ימי מעשה + יום קדוש בא לעולם מהתורה והוא קשור לאמונה בבורא יחידי לעולם. לכן מקום המצווה בעשרת הדברות צמוד למצוות ייחוד ה').

בעניין השוני באזכור השבת בפרשות תרומה תצוה, לעומת ויקהל, יש לציין ראשית לכל, שכך בדיוק הורה ה' למשה בפרק לא פסוק י"ג. לאחר צו ה' למשה על המשכן הראה העם בחטא העגל עד כמה חשובה לו המחשה גשמית לנוכחות ה', לכן עצם הקמת המשכן עלולה הייתה חס וחלילה להיות מעין תחליף לאותה הגשמה. אנו מכירים היום אנשים שהופכים את מלאכתם היום-יומית למעין "דת עבודה", והיא עומדת בראש מעיינם, לפעמים אפילו יותר מטיפוח משפחתם.

¹ עולם התנ"ך, שמות, עמוד 209

מקדים אפוא משה לעם שעדיין לא שכח את התלהבותו ממעשה העגל, ומכריז: **וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּם וּבַעֲוֹדָם מִצַּפִּים לִשְׂמוֹעַ בְּמַה עֲלִיהֶם לִטְרוּחַ כְּדִי לִכְפֹּר עִוּוֹן הָעֵגֶל, מִפְּתִיעַ אֹתָם מִשֶּׁה בְּאִמְרוֹ: אַל תַּעֲשׂוּ !! "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה' כָּל הָעֹשֶׂה בּוֹ מְלֶאכֶה יוּמָת" (לה,ב).**

השביתה ממלאכה ביום השבת חשובה יותר מכל עשייה, ואפילו ממלאכת המשכן! בדרך זאת מלמדת אותנו התורה שעל אחת כמה וכמה אין להתיר כל מלאכה לכל מטרה אחרת שהרי איזו משימה יכולה להיות גדולה יותר מהקמת משכן לה'!?

כך בשומרנו את השבת על כל הלכותיה ודקדוקיה אנו הופכים את היום החשוב הזה ל"מקדש בזמן".

כך עבודת ה' המופשטת והמקודשת דווקא בשביתה ממלאכה חשובה עד מאד, מקרבת אותנו לבורא העולם בששת הימים. "כִּי אוֹת הוּא בְּיָנִי וּבְיָנֵיכֶם".

שבת שלום ומבורך!

עוזי פז, חבר קיבוץ עין הנצי"ב, מורה לתנ"ך במדרשת עין הנצי"ב מיום היווסדה, בוגר אוניברסיטת בר אילן בתנ"ך (M.A) ובתלמוד (B.A) לשעבר מנהל בי"ס המשותף בשדה אליהו.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בעזרת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בעזרת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il